

A krajcár időszak magyar okmánybélyegei /1868-1898/

Megragadóan szép klasszikus illetékbélyegeinknek filatéliai jelentősége is túlbecsülhetetlen, hiszen nem csak az **első itthon gyártott bélyeg**, de **legritkább** állami kiadású bélyegünk is köztük található. Kiadásaiik népes csoportja a magyar bélyegkészítés hőskorából származik, és a közös anyalemezek miatt olyan tanulságos egységet képez, mely magán viseli a kezdeti gyártási nehézségek leküzdésének nyomait is.

Jacoby híres műhelyében, a magyar J. Bayer vázlatairól készült káprázatosan művészi rézmetszetekről állították össze a 28 címlet anyalemezeit, melyekről más lehetőség híján kezdetben Bécsben készültek e korukat messze megelőző színvonalú bélyegek. A gyártás csak 1870. október 1-én került át Budára, az osztrák támogatással kifejezetten e célra felkészített Állami Nyomdába, ahol változó színekben és sokféle papírt használva, közel három évtizeden át nyomtatták róluk a krajcár időszak okmánybélyegeit. Emellett a fogazás és a könyvnyomású levélerezet nyomódúcainak típusa is gyakran változott, ami **kiemelkedő filatéliai gazdagsághoz** vezetett.

Az eredeti bélyegsor 1873-ban már nálunk egészült ki 29 címletre, egy 20 krajcárossal. Közülük néhány érték gyártására csak ritkán, és akkor is csak megdöbbentően kis mennyiségben került sor. Emiatt egyes címletek több kiadásból ki is maradtak, mások pedig csak igen nehezen beszerezhetők. Ennek következtében legfeljebb öt klasszikus magyar okmánybélyeg-gyűjtemény lehet csak olyan teljes, mint az itt bemutatott. A kiadások itt következő áttekintő lapjain ezért zárójelben feltüntettem a ritkább, csak néhány ezerre becsült kibocsátási mennyiségeket is.

A téma feldolgozásán túl elsődleges célom a réznyomású anyalemezekben több mint kétszer ismétlődő, és **eddig feltáratlan típusok** első, teljeskörű bemutatása¹ is. A hely hiányában csak az idei első Philatelicában közölt páros jelekkel együtt mindez lehetővé teszi a kutatás folytatását az ívhelyek, sőt később akár a nyomólemezek azonosítására is. Ez néhány címlet esetében már meg is történt, vagy folyamatban van.

Felépítési terv:

- I. Kiadások
 - 1.1. Áttekintés
 - 1.2. Gyártási változatok
 - 1.3. Különlegességek
- II. Címletek
Típusok, különlegességek és használat

Kulcsdarabok:

- ☞ Újnyomatok, a krajcárosok négyestömbjeivel;
- ☞ Határőrvidék sorozat;
- ☞ 1868-as fordított középrészű félkrajcáros;
- ☞ 1876-os félkrajcáros. Ez a **legritkább** magyar állami kibocsátású bélyeg, amiből csak néhány példány maradt fenn.

Felhasznált irodalom:

Szűcs és társai: "Pénzügyi bélyegek a Habsburg birodalomban és Magyarországon", szerzői kiadás, 2007. Budapest. (rövidített hivatkozása: PBM)

Szűcs Károly: Az egykrajcáros magyar okmánybélyeg ívrekonstrukciója, Philatolica 11/1

¹ Köszönettel **Visnyovszki Gábornak** és **Ralph Ebnernek** a kutatáshoz adott ösztönzésért és támogatásért.